

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. An Christus scientias per se acquisibiles propriis actibus sibi
comparaverit, vel eas à Deo per infusionem recepit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

autem infusa sine tali ordine; & consequenter sub maiori immaterialitate representatur per speciem infusam, quam per speciem acquisitam; ex quo fit, quod species per se infusa universalior sit in representando, quam species acquisita per se; illa enim nedum representat directè naturam quoad prædicata specificam, sed etiam omnia eius individua, secus autem species à phantasmate abstracta. Quæ solutio sumitur ex D. Thoma supra qu. 9. art. 4. ad 3. ubi inter habitum scientiæ infusæ, & habitum scientiæ acquisitæ hoc statuit discrimen, quod iste acquiritur per comparationem humane mentis ad phantasmata; ille verò est alterius rationis, utpote à superiori descendens in animam, non secundum proportionem phantasmatum. Quibus verbis distinguit habitum scientiæ per se infusæ ab habitu scientiæ per se acquisibilis per hoc, quod objectum scientiæ acquisitæ dicit ordinem ad phantasmata à quibus fuit abstractum; objectum verò scientiæ infusæ sine dependentia à phantasmatibus attingitur.

ARTICULUS II.

An Christus scientias per se acquisibiles proprijs actibus sibi comparaverit, vel eas à Deo per infusionem receperit?

14. **Q**uanvis apud Theologos certum & indubitatum sit fuisse in Christo præter scientiam beatam & infusam, scientiam per se & ex genere suo acquisibilem, dubitatur tamen de modo, quo Christus hanc sibi comparaverit; Plures enim existimant illam per accidens fuisse Christo infusam divinitus, sicut & Adam, nè aliquando caruerit notitiâ clarâ naturali plurimorum objectorum, quæ per talem scientiam percepit. Ita docent D. Bonaventura, Scotus, Gabriel, & Durandus art. præc. relati, eamque tenuit D. Thomas in 3. dist. 14. qu. 3. art. 3. ut ipsemet fateatur hic art. 2. & supra qu. 9. art. 4. Ex Recentioribus verò hanc sententiam sequitur Suarez hic disp. 30. sect. 2. asserens scientiam per se acquisibilem infusam esse per accidens Christo quantum ad habitum & species necessarias ad demonstrationem rerum faciendas, licet non quoad experimentalem cognitionem.

Probabilior tamen videtur sententia, quam, retractatâ priori, tradit S. Doctor hic art. 2. & supra qu. 9. art. 4. ejusque Discipuli communiter amplectuntur, nimirum Christum prædictam scientiam proprijs actibus sibi comparasse, nè intellectus in eo maneret otiosus & frustraneus. Idem docent Vazquez, Beccanus, Ragusa, Theophilus Raynaudus, & alij.

S. I.

Hæc sententia ut probabilior eligitur.

Dico igitur: Christus scientiam per se acquisibilem proprijs actibus sibi comparavit, non verò eam solum à Deo per infusionem recepit.

15. **P**robatur conclusio duplici ratione, quam insinuat S. Doctor supra qu. 9. art. 1. Prima sic potest proponi. Si Christus scientiam per se acquisibilem proprijs actibus non acquisivit, sed eam solum per infusionem à Deo accepit, sequitur intellectum agentem Christi fuisse omnino otiosum & frustraneum: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud. Sequela probatur: Proprium officium intellectus agentis est facere speci-

es intelligibiles actu, abstrahendo eas à phantasmatibus; ut docent Philosophi in libris de anima: Ergo si intellectus agens animæ Christi species aliquas non abstraxit à phantasmatibus, non potest omnino otiosus & frustraneus; frustra enim est id, quod non habet propriam operationem, ut dicitur 2. de cælo textu 17. cum unumquodque sit propter suam operationem.

Hæc ratio non solum probat fuisse in animæ Christi species proprijs actibus comparatas, sed etiam ipsum habitum scientiæ, tum quia inprobabili sententia non est quid distindum ab ipsius speciebus; tum quia licet admittatur illud de speciebus, eod quod illa datur ad usum talium specierum, & quia connaturalis modus accipiendi habitum scientiæ est mediantibus speciebus, eod quod habitus ille sit lumen quoddam intellectuale acceptum & derivatum ab objectis: objecta autem sensibilia in se actu non habent vim producendi habitum intelligibilem, quousque mediantibus speciebus abstrahant actu intelligibilia, & sic ab illis educi possit virtus, quæ est lumen intelligibile tenens se ex parte intellectus.

Secunda ratio D. Thomæ ad hanc formam reducitur, Christo non solum sunt tribuendæ omnes scientiæ, sed etiam quælibet illarum secundum proprium & connaturalem modum habendi illam; sic enim non solum est periclitum per diversas scientias arque perfectiones, verum etiam & diversis modis. Sicut ergo Christus habuit scientiam beatam secundum proprium modum illius, scilicet permanentem, & non tantum transeuntem, ut aliqui in via habuerunt; & sicut habuit scientiam per se infusam secundum modum proprium illius, scilicet per infusionem ita scientiam humanam, seu naturalem suam acquisibilem, habere debuit modum humanum, scilicet per acquisitionem, non verò eam solum per infusionem à Deo recipere.

Addo quod, cum Christus ad paupertatem nostram ultrò ac volens se dimiserit, omnia quoque nobis comaturalia, quæ statum ejus non dedecent, admittit: Sed connaturalis homini acquirendæ scientiæ naturalis modus est per actus proprios, & per abstractionem specierum à phantasmatibus eam sibi comparare: Ergo Christus hoc etiam modo scientias per se acquisibiles sibi comparavit, atque ita verè in eis profecit, quod voluisse S. Lucam, cum dicit Christum profecisse sapientiâ & ætate, docet S. Ambrosius lib. de Incarnationis Dominice sacramento cap. 7. his verbis: *Quomodo profecit sapientiâ Dei (docet re ordo verborum. Profecit ætatis, & profecit sapientiâ, sed humane est.)* Ipsi ætatem ante pramissit (sic enim ipse legit) *Quia profecit ætate & sapientiâ, non ut cum Hieronymo Vulgata vertit, sapientiâ & ætate, ut secundum hominem crederes dictum; ætas enim non divinitatis, sed corporis est: ergo si profecit ætate humane, profecit sapientiâ hominis. Idem sentit sanctus Thomas hic art. 2. ad 1. ubi sic habet: Ita scientia infusa anime Christi, quæ scientia beatificans est effectus agentis infinite virtutis, qui potest simul totum operari, & ita in neutra scientia Christus profecit, sed à principio eam perfectam habuit. Scientia acquisita causatur ab intellectu agente, & non simul totum operatur, sed successive.*

secundum hanc scientiam Christus non à principio sci-
vit omnia, sed paulatim, & post aliquod tempus, scilicet
in perfecta aetate. Quod patet ex hoc quod Evange-
lista simul dicit eam profecisse scientiâ & aetate.

Eandem explicationem innuit Augustinus
lib. 3. contra Maximin. cap. 23. his verbis: Legi-
mus quidem quod Iesus proficiebat aetate & sapientiâ,
& gratia Dei erat in illo: Secundum formam hominis,
& gratia Dei erat in illo: Secundum formam hominis,
quam pro nobis accepit ex nobis, non secundum for-
mam Dei, in qua non alieni arbitratu est, esse se equa-
lem Deo. Verum tamen etiam in ipsa forma hominis le-
gemus eum aetate & sapientiâ profecisse: non tamen, ut
ex non bono homo fieret credendo meruisse. Beda et-
iam, citatus à Glossa in eundem Lucâ 2. locum,
sic ait: Sicut est carnis aetate proficere, sic est anima
rationalis sapientiâ & gratiâ proficere. Non quod hoc
querit susceptor Deus, praesertim cum supra plenus
fuisse sapientiâ deservitur; sed quia hoc pro remedio
nostre salutis suscipere elegit, ut cum caro & anima
rationalis à Deo suscipitur, utraque pariter salvetur.

§. II.

Solvuntur objectiones.

19 Contra præcedentem conclusionem plures
solent fieri instantiæ, quas breviter hic pro-
ponemus ac diluimus. In primis obijciunt: Pri-
mo parenti à principio infusæ fuerunt per acci-
dens scientiæ omnes naturales, quia fuit doctor
humanigenis, ut docet S. Thomas 1. part.
quæst. 94. art. 3. & probat duplici ratione, quam
in Tractatu de homine & variis statibus naturæ
humanae, exposuimus: Sed etiam Christus Do-
minus fuit Doctor & Præceptor totius generis
humani, dicitur enim Isaïa 50. Et non faciet avo-
lare à te doctorem tuum, & erunt oculi tui videntes
præceptorem tuum. Et cap. 55. Ecce refectem populum
deditum, ac præceptorem Gentibus: Ergo etiam
Christo fuerunt infusæ per accidens omnes sci-
entiæ naturales.

20 Secundo, Christum nulla decuit ignorantia,
aut privatio scientiæ naturaliter debita, etiam
pro brevissimo tempore: At si ab initio conce-
ptionis, non habuisset scientias omnes natura-
les per infusionem à Deo, sed eas paulatim pro-
priis actibus sibi comparasset, habuisset per ali-
quod tempus imperfectionem ignorantia in
ipsa naturali scientia, & privationem illius: Er-
go idem quod prius.

21 Tertiò, Decebat Christum semper fuisse ple-
num scientiâ, iuxta illud Joan. 1. Vidimus gloriam
ejus quasi unigeniti à Patre, plenum gratiæ & verita-
tis: At si non habuisset per infusionem in primo
instanti suæ conceptionis, scientias omnes natu-
rales per accidens infusas, non semper fuisset
plenus scientiâ & veritate: Ergo illas hoc modo
recepit à Deo, non verò propriis actibus acqui-
sit.

22 Quartò, Christus Dominus per scientiam natu-
ralem cognoscebat substantias separatas, &
substantiam animæ suæ, eo modo quo anima se,
parata seipsam cognoscit: At hæc non potuit
cognoscere per species à phantasmatibus ab-
stractas, cum species illæ, utpote per sensus ac-
ceptæ, non habeant vim representandi perfecte
substantiam ullam spiritualem, & incorpo-
ream: Ergo illa cognovit per species infusas à
Deo. Quod si habuit species infusas respectu
substantiarum immaterialium, cur non etiam
respectu rerum materialium? De utriusque
enim videtur esse eadem ratio.

23 Quintò, Si scientia naturalis Christi, non fuit
ei per accidens infusa, sed propriis actibus, seu
Tom. IV.

A ministerio sensuum, & per abstractionem intel-
lectus agentis à phantasmatibus acquisita, fuit
valde diminuta & imperfecta, & inferior ad
scientiam Adami: Sed hoc dici nequit: Ergo
nec illud. Sequela probatur: Plura sunt objecta
naturalia quæ à sensibus hominum sunt remo-
tissima, ut omnes species piscium qui sunt in
profundo maris, omnia quæ generantur intra
viscera terræ, vel quæ in aëre sunt intra vel ex-
tra nubes, omnes stellæ cœli, & similia: quomo-
do ergo illa fuerunt sensibus Christi objecta, ut
propriis eorum species & cognitionem hauri-
ret? Nam quod ministerio Angelorum non fue-
rint adducta sensibilibus ad Christum, vel Chri-
stus ad illa, manifestum videtur: quomodo enim
omnes stellæ cœli, omnes pisces maris, omnia
terræ metalla, ad Christum potuerunt adduci,
& ei representari? Vel quomodo ipse Christus
ad omnia profunda maris & terræ, & ad cœli
immesitatem, ministerio Angelorum adduci
potuit, ut illa omnia objecta perlustraret, & il-
lorum species per sensus hauriret? Hæc sanè vi-
dentur ficticia, & miraculis superfluis plena. Er-
go si scientia naturalis Christi non fuit ei per ac-
cidens infusa, sed per species ministerio sen-
suum acceptas comparata, fuit valde imperfecta
limitata, nec se extendit ad omnia individua &
objecta naturalia quæ in rerum natura existunt.

C Sextò, non decuit Christum acquirere scienti-
am per disciplinam ab alio homine, sive An-
gelo docente: Ergo neque ab ipsis rebus species
abstrahendo, quia sic addisceret à rebus, & pen-
deret ab illis, ut discipulus à magistro.

25 Septimò, Christus habuit virtutes morales per
accidens infusas à Deo in primo instanti conce-
ptionis, ut supra docuimus: Ergo idem dicen-
dum est de virtutibus intellectualibus, præsertim
de ipso habitu scientiæ naturalis. Consequentia
videtur legitima, tum ex paritate rationis, tum
etiam quia carentia scientiarum naturalium ad
tempus, non minùs videtur derogare perfectioni
animæ Christi, quàm carètia virtutum moralium.

D Denique Si Christus propriis actibus sibi de-
buerit comparare scientiam per se acquisibi-
lem, maxime quia alias inde sequeretur quod
intellectus agens esset frustra in ejus anima, eò
quod careret propriâ operatione, quæ est ab-
strahere species intelligibiles à phantasmatibus,
ut discurret Divus Thomas hic art. 2. & supra
quæst. 9. art. 4. Sed hæc ratio non videtur efficax:
Ergo ruit præcipuum fundamentum nostræ sen-
tentia. Minor probatur: Tum quia intellectus
agens fuit in Adamo, & in Beatis remanet, &
tamen non frustra, licet non abstrahat species à
phantasmatibus; sicut etiam nutritiva non est
frustra in Beatis, licet non reducat in actum.
Tum etiam, quia officium intellectus agentis
non est solum abstrahere species à phantasmati-
bus, sed etiam illustrare principia, ut illis utatur
intellectus; & ita licet non servierit in Christo
pro primo officio abstrahendi species à phan-
tasmatibus, potuit servire pro secundo, nimi-
rum pro illustratione principiorum.

27 Hæc sunt præcipua adversa sententiæ funda-
menta, quæ (ut consideranti patebit) solum pro-
bant Christum per scientiam aliquam infusam,
res omnes naturales à principio conceptionis co-
gnovisset unde nō militat contra nostram sen-
tentiam, quæ id nō negat, sed duplicem in Chri-
sto scientiam infusam admittit; unam naturalem,
per quam objecta naturalia per species à Deo

infusa, modo angelico agnoscit; aliam supernaturalem, quā non solum res naturales, sed etiam entia supernaturalia, cogitationes cordiū, futura contingentia, & mysteria gratiæ, ipsumque ineffabile Trinitatis mysterium, extra verbum contemplatur, ut disputatione præcedenti fuisse declaravimus. Addimus tamen, præter duplicem illam scientiam infusam, admittendam esse in Christo aliam scientiam naturalem, quam per actus proprios, seu per abstractionem specierum à phantasmatibus acquisivit; tum ne intellectus agens frustra in eo ponatur, tum etiā ut objecta naturalia cognoscatur omnibus modis quibus cognoscibilia sunt, omnisque potentialitas tum naturalis tum obediēcialis animæ ejus expleatur, ut supra ostensum est. Unde

28 Ad primum dicendum primò, Christum non minus quā Adamum à principio conceptionis momento res omnes naturales per scientiam infusam cognovisse, subindeque illi non fuisse in scientia vel modo cognoscendi objecta naturalia inferiorem; sed præter infusam rerum omnium naturalium notitiam, quā à principio conceptionis habuit, aliam succellu temporis per experientiam, & abstractionem specierum à phantasmatibus sibi comparasse. Sed abstrahendo à tali sententia,

29 Secundò respondeo, conveniens fuisse quod scientiæ omnes per se acquisibiles infunderentur Adamo, non verò Christo, ob triplicem rationem. In primis enim, cum Adam fuerit conditus à Deo in ætate perfecta, ut caput & doctor generis humani, atque omnium rerum Dominus, conveniens fuit ut statim haberet illas scientias, quæ in homine illius ætatis essent necessariæ ad illa munia exercenda: Christus autem, licet sit caput & doctor totius Ecclesiæ, atque omnium Dominus; quia tamen genitus fuit in ætate infantili, ita ut non statim ut vir perfectus in hoc mundo conversaretur, non opus fuit ut scientiam suapte naturā acquisibilem, per infusionem ab initio reciperet, sed paulatim ut ceteri homines per sensum eam sibi comparare debuit.

30 Secundò, Adam datus est doctor toti generi humano in naturalibus, & ideo oportuit quod à principio suæ productionis haberet omnes scientias naturales, sicut & quod statim esset perfectus homo, quantum ad corporis quantitatem & dispositionem: At Christus datus fuit doctor mysteriorum gratiæ, non rerum naturalium; dicit enim Apostolus 1. Corinth. 15. *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cælo cælestis*: & ipsa veritas ait Joan. 3. *Qui de terra est, de terra loquitur; qui de cælo venit, super omnes est, & quod vidit & audivit, hoc testatur*: & ideo oportuit ut Christus statim haberet scientiam infusam mysteriorum gratiæ, non verò scientiam per se acquisibilem rerum naturalium, sicut neque perfectam corporis quantitatem.

31 Tertiò, Adamus visione beatificā carebat, & mox à creatione privandus erat scientiā per se infusā; unde conveniens fuit, ut statim ab initio naturalem scientiam infusam per accidens reciperet, non modò juxta mensuram proportionatam ætati in qua à Deo conditus est, sed etiam quantum ferebat necessitas, quā & ipse & omnes ejus posterii laborassent, nisi in eo Dei beneficio liberaliter fuisset præventus. At in Christo nulla talis viguit necessitas, & affulgens ei scientia infusa atque beatā, abundè supplere potuit omnem usum scientiæ naturalis infusæ per accidens.

A Ad secundum, concessa Majori, nego Minorem. Tum quia Christus ab initio conceptionis per scientiam per se infusam omnia objecta naturalia cognovit, ut disp. præcedenti ostensum est. Tum etiam, quia carentia scientiæ per se acquisibilis pro aliquo tempore, in Christo non erat ignorantia privativa, sed negativa, quia pro eo tempore non erat ei debita illa scientia, supposita assumptione naturæ in statu infantili; sicut nec erat imperfectio quod in ætate infantili careret loquelā, quia permittēbat agere naturæ quod cujusque status proprium est; sicut, in sententia Stuarti, caruit ab initio experientiali cognitione, & tamen talis carentia non erat ignorantia privativa, sed negativa tantum.

B Ad tertium dicendum, Christum semper fuisse plenum scientiā beatā, & infusā, ac non scientiā acquisitā, ob rationes probando conclusionem adductas; unde D. Thomas hic art. 2. ad 3. ait quod secundum hanc scientiam Christus à principio non scripsit omnia, sed paulatim & post aliquod tempus, scilicet in perfecta ætate: quod patet ex hoc quod Evangelista simul dicit cum profecisse scientiā & doctrinam.

Ad quartum, nego majorem, licet enim Christus per scientiam per se infusam substantias comparatas, & substantiam animæ suæ cognoscere, non tamen per scientiam per se acquisitam, ut docet S. Thomas hic art. 1. ad 3. his verbis: *Unde istam scientiam anima Christi non simpliciter agnovit omnia, sed illa omnia quæ per lumen intellectus agentis sunt cognoscibilia: unde per hanc scientiam agnovit essentiam substantiarum separatarum, naturam singularem præteritam, præsentem, & futuram, quæ tamen cognovit per scientiam inditam.*

Ad quintum, nego sequelam Majoris, ad cuius probationem dicendum quod quamvis Christus non habuerit species omnium objectorum naturalium, ejus tamen scientia acquisita non fuit imperfecta & diminuta, ac scientiæ Adam interior, quia per species acquisitas immediatè, ab aliquibus sensibilibus, efficaciter potuit formare, & colligere alias, propter excellentissimam vim ingenij in quo excedit omnes homines, & ipsum etiam Adamum. Unde S. Thomas hic art. 1. ad 2. ait, *Quod licet non fuerint Christi sensus subjecta omnia sensibilia, fuerunt tamen subjecta sensuum ejus aliqua sensibilia, ex quibus propter excellentissimam vim rationis ejus potuit in aliorum notitiam devenire.*

Addo quod, ut Christus ab objectis hauriret species quæ magis necessariae erant ad formandas scientias, potuit uti ministerio Angelorum, ut sibi adducerent ad sensus illa objecta quæ judicabat esse magis convenientia ad accipiendas species pro perfectione scientiarum, ut docet Cajetanus hic articulo primo. Nec est mirandum sine fundamento: nam sicut corpori ministraverunt Angeli, adducendo cibos in desertis & sicut Angelorum ministerio, primo homini adducta sunt omnia animalia, ut ipsis nomina imponeret: ita animæ Christi Angeli ministrare potuerunt, non quidem adducendo omnia sensibilia, sed ea quæ Christus judicavit expedire, ut haberet scientiam perfectam, & Adam scientiæ non inferiorē.

Ad sextum, concessa Antecedente, nego Consequentiam, nobilior enim est accipere scientiam à sensibilibus, quā ab homine docemur, cujus optimam rationem assignat S. Thomas hic art. 3. ad 2. his verbis: *Ille qui addiscit ab homine, non accipit immediatè scientiam à speciebus intelligibilibus.*

bus quæ sunt in mente ipsius, sed mediantibus vocibus A
sensibilibus tanquam signis, intelligibilibus conceptioni-
bus sicut autem voces ab homine formate, sunt signa
intellectuales scientiæ ipsius, ita creature à Deo condi-
te, sunt signa sapientiæ ejus. Unde dicitur Eccles. 1.
quod Deus effudit sapientiam super omnia opera sua.
Sicut igitur dignus est doceri à Deo, quam ab homine,
ita dignus est accipere scientiam per sensibiles crea-
turas, quam per hominis doctrinam. Adde quod, li-
cet Christus hauriret species à rebus, non tamen
proprie addiscebatur ab illis, quia acquirendo
species à rebus, ipse se dirigebat, & ordinabat
species quas accipiebat, ut recte observat Joan-
nes à S. Thoma hic disp. 11. art. 3. in solutione
objectorum contra secundam difficultatem.

Ad septimum, concessio Antecedente, nego B
consequentiam, & paritatem, ob duplicem ra-
tionem discriminis quæ inter scientias & virtutes
morales reperitur, ut supra disp. 12. art. 4. §.
2. declaravimus.

Ad ultimum, concessio Majori, nego Mino-
rem, ad cuius primam probationem dicendum
quod non semper ex carentiâ propriæ operatio-
nis alicujus potentie, recte deducitur eam esse
frustram in suo subiecto, ut patet in instantiis ad-
ductis in argumento, sed ex carentiâ operationis
pro statu & tempore quo debetur in Adamo au-
tem pro statu primæ creationis in quo creatus
est perfectus, tam secundum animam, quam se-
cundum corpus, non erat debitum habendi
hanc actum intellectus agentis quo crescit &
perficitur intellectus in scientia, nimirum ab-
stractionem specierum à phantasmatis; unde
licet tali operatione caruerit, non fuit in eo fru-
stra intellectus agens. Quæ etiam ratio in Beatis,
quia non sunt in statu acquirendi scientiam,
non est frustra intellectus agens, sicut neque au-
gmentativa & nutritiva facultas, licet careant
illis actibus quos hic habuerunt, & in illo statu
non debentur.

Ad secundam probationem respondetur quod
licet officium intellectus agentis non solum sit
abstrahere species, sed illustrare principia, quia
tamen abstractio specierum à phantasmatis
est prima & principalior ejus operatio, recte in-
fert S. Thomas, quod ille esset frustra in Christo,
si ea careret, quamvis haberet aliam operatio-
nem secundariam: etenim potentia sicut &
habitus ponuntur propter primariam & princi-
palem operationem, ad quam per se primo or-
dinantur, quæ deficiente, ponuntur frustra. Un-
de idem S. Doctor supra quest. 7. art. 4. docet in
anima Christi non fuisse virtutem spei, quia
non potuit in illo habere actum ad quem per se
primo ordinatur: nam à principio habuit beati-
tudinem anime, ad quam sperandam ponitur
principaliter virtus spei.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis colligitur triplicem esse modum in-
telligendi in anima Christi, omnino diver-
sum, triplici ejus scientiæ correspondentem:
nempe modum intelligendi per essentiam divi-
nam gerentem vices speciei intelligibilis, qui
competit scientiæ beatæ: modum cognoscendi
per species à Deo inditas, qui convenit scientiæ
infusæ; & denique modum intelligendi per
species à phantasmatis abstractas, qui pro-
prius est scientiæ acquisitæ. Primus intelligendi
modus est divinus, cum Deo proprium sit, omnia
per suam essentiam ut speciem intelligibilem

cognoscere. Secundus angelicus: cum Angeli
non intelligant per species à rebus acceptas, sed
immediate à Deo inditas. Tertius est humanus,
idcirco enim anima rationalis unitur humano
corpori, ut ex unione ad illud fortiaur modum
intelligendi per species acquisitas, & per con-
versionem ad phantasmata, ut docet S. Doctor
1. parte quest. 89. art. 1.

Querit D. Thomas hic art. 4. utrum Christus
aliquid acceperit seu didicerit ab Angelis? Et
respondet negativè: quia (inquit) anima huma-
na, utpote media inter substantias spirituales &
res corporeas, duobus modis nata est perfici, sci-
licet vel per scientiam acquisitam acceptam ex
rebus sensibilibus, vel per scientiam inditam
seu impressam ab agente superiori: At Christi
anima neutram scientiam habuit dependentem
ab Angelis: non quidem acquisitam, quia illam
habuit per solum lumen intellectus agentis; ne-
que inditam, quia hanc immediate accepit à
Deo, sicut enim supra communem modum
creature, anima illa unita est Verbo in unitate
personæ, ita supra communem modum homi-
num, immediate ab ipso Verbo repleta est scien-
tiâ & gratia: Ergo &c.

Dices, Si Christus nihil didicit ab Angelis, 42
quomodo intelligi & explicari debet id quod
dicitur Luca 22. ipsum confortatum fuisse ab
Angelo, instante passione sua? Talis enim con-
fortatio non videtur aliter fieri potuisse, quam
proponendo ipsi rationes quæ dolorem ejus le-
nire possent, quod est Christum fuisse edoctum
& illuminatum ab Angelo.

Respondeo ex D. Thoma in 2. dist. 14. quest.
1. art. 3. quest. und. 6. ad 2. quod Christus non
fuit conformatus ab Angelo, per instructionem,
vel illuminationem, sed quali per societatem &
compassionem, eoque modo quo ex præsentia
& colloquio amicorum & familiarium homo
naturaliter confortatur in tristitia & afflictio-
nibus: unde Psalmo 68. Propheta in persona
Christi conqueritur, quod nullum inveniat ami-
cum qui sibi condoleat & compatiatur: Et susti-
nuisti qui simul contristaretur, & non fuit consolanti
me quasi & non inveni. Ipsa ergo similitas & so-
cietas Angeli compatiens, & eandem tristi-
tiam ostendentis, fuit genus quoddam confor-
tationis & solatii.

Denique, cum revera corpus Christi esset fa-
tigatum & debilitatum, ac sanguine madens,
Angelus confortavit ipsum, vel sanguinem ab-
luendo, vel aliquo sensibili modo fovendo cor-
pus, ut asserit Cajetanus hic in commentario ar-
ticuli 4. estque valde rationi consonum: nam li-
cet Christus per seipsum hoc facere posset, ad o-
stendendam tamen veritatem carnis, voluit ex-
terno ministerio uti, sicut etiam à Matre nutri-
ri, gestari, & involvi.

Addunt aliqui, Angelum confortasse Chri-
stum, proponendo ei rationes quibus mitigari
posset ejus tristitia, cujusmodi sunt illæ quæ ha-
bentur Isaia 53. Si posuerit pro peccato animam
suam, videbit semen longævum, & voluntas Domini
in manu ejus dirigetur. Pro eo quod laboravit anima
ejus, videbit & saturabitur, &c. Non quod Chri-
stus has rationes ignoraret, aut illas per se conside-
rare non posset, aut non consideraret; sed
quia ita per rationem superiorem illas conside-
rabat, ut nullum inde solatium, in portionem
inferiorem derivari permitteret, ut eleganter
declarat D. Bernardus serm. 1. de S. Andrea.